

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af lovforslag nr. L 75:

Forslag til lov om gymnasiet m.v.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Ole Vig Jensen, fg.).

(Fremsat 22/11 89. Første behandling 1/12 89. Betænkning 15/5 90).

Der var stillet 10 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Lone Møller (S):

Ved førstebehandling af gymnasieloven tog Socialdemokratiet en række forbehold, som igennem måneders drøftelser nu er imødekommet af ministeren. Vi kan derfor støtte forslaget til lov om gymnasiet m.v. med de opstramninger, som fremgår af forliget mellem regeringen og Socialdemokratiet.

Ministerens første udspil om taxametrydelse er blevet taget af bordet efter massiv modstand fra alle berørte parter. Et nyt udspil i lovforslagets § 16 lægger op til, at ministeren kan skride ind og regulere amtskommunernes udgifter pr. elev. Vi ved, at ungdomsårgangene i de kommende år vil være faldende, og medvirker gerne til at undgå en standardglidning. Det har været afgørende for Socialdemokratiet at få understreget, at det generelle undervisningsniveau, som har været gældende i 1980'erne, skal opretholdes i 1990'erne.

Regler for fordeling af elever på skolerne ønsker ministeren selv at fastsætte. Det har været afgørende at præcisere, hvordan man i fremtiden vil gennemføre fordelingen af eleverne, så

det ikke ligger inden for ministerens kompetence eksempelvis at gennemføre helt nye metoder at fordele eleverne efter. Forliget sikrer, at der er blevet oprettet et fordelingsudvalg svarende til de udvalg, som eksisterer i dag og fungerer godt.

Den overordnede fordelingspolitik bygger på, at det ikke skal være muligt at overføre en elev til andre skoler, såfremt der er ledig kapacitet på den skole, eleven har søgt optagelse på.

Som noget nyt indføres bestyrelser. Principet med at lægge beslutningskompetencen ud til de enkelte skoler harmonerer fint med Socialdemokratiets decentraliseringstanker. Men det har været vigtigt at få fastslået, at der på gymnasieområdet er en væsentlig forskel i forhold til folkeskolen. Alene den realitet, at ca. 40 pct. af eleverne er over myndighedsalderen, gør, at man ikke kan overføre modellen fra folkeskolen. Derfor er vi tilfredse med, at den præcise sammensætning af bestyrelsen ikke er fastlagt i lovforslaget, men at der åbnes mulighed for forskellige ordninger, ligesom der kan være forskel på bestyrelsernes kompetence. Friheden til at finde en sammensætning, som man lokalt finder hensigtsmæssig, ser jeg som en fordel.

I det oprindelige forslag var det overladt til amtsrådet at beslutte, hvem der skulle være formand for det pædagogiske råd, som afløser lærerrådet. Forliget indebærer, at gymnasie- og hf-lærerne selv vælger deres formand og selv fastsætter deres forretningsorden. Denne ændring i forhold til ministerens udspil er vigtig, idet det herved markeres, at lærerne gennem det pædagogiske råd skal spille en væsentlig rolle i beslutningsprocessen.

Det fremhæves yderligere i forligsteksten, at det pædagogiske råd skal beskæftige sig med de spørgsmål, lærerrådet hidtil har beskæftiget sig med. Det samme gør sig gældende for elevrådet.

Det er også fastslået, at såvel lærere som elever har stemmeret i skolebestyrelserne.

Sidst, men ikke mindst, er det fastslået, at såfremt undervisningsministeren i fremtiden ønsker gennemført regelændringer på en række områder, kan det kun ske efter en drøftelse med forligspartierne. Det er altså ikke muligt for undervisningsministeren at luske en regelsanering eller et bekendtgørelsesforslag igennem uden nye gennemgribende drøftelser med forligspartierne.

[Lone Møller]

Socialdemokratiet tager afstand fra brugerbetalingssystemet og ændringsforslaget til § 3, men kan i øvrigt tilslutte sig forslaget.

Eva Møller (KF):

Kristeligt Folkeparti har til både dette lovforslag og til lovforslag nr. L 140, som vi skal behandle efterfølgende, stillet et ændringsforslag om, at elever henholdsvis kursister, der er medlem af et andet trossamfund, ikke længere skal kunne fritages for religionsundervisning.

Jeg skal sige, at Det Konservative Folkeparti meget gerne ville have stemt for disse ændringsforslag. Vi finder det rigtigt, at unge eller lidt ældre mennesker, som modtager en almindende og studieforberedende undervisning, som et selvfølgeligt led i almindelsen får kendskab til den kristendom, der er bærende for dansk kultur, dansk tradition og dansk retsopfattelse. Og vi finder det lige så rigtigt, at unge, der er opvokset med den danske folkekirke, skal have kendskab til andre religioner i en verden, der bliver stadig mindre. Vi står uforstående over for tankegangen om, at unge fra trossamfund uden for den danske folkekirke kan slippe for den almindelse, der ligger i at få kendskab til andre religioner end trossamfundets egen religion.

Ændringsforslagene fremkom imidlertid først efter, at forliget var indgået, og da der ikke i kredsen af forligspartier og heller ikke i kredsen af regeringspartier kunne opnås enighed om det stillede ændringsforslag, ønsker Det Konservative Folkeparti ikke at stemme for Kristeligt Folkepartis ændringsforslag. Det hænger sammen med vort ønske om fortsat at være et loyalt og troværdigt såvel forligs- som regeringsparti.

Om lovforslaget i øvrigt skal jeg sige, at Det Konservative Folkeparti naturligvis er tilfreds med det indgåede forlig, ellers havde vi ikke indgået det og ønsket at stemme for det. Vi lægger vægt på, at fordelingsudvalgene fortsat bevares, vi mener, at det er med til at sikre en helhedsvurdering af elevernes situation, når de skal optages på forskellige gymnasieskoler. Vi er tilfredse med, at der kommer en økonomistyring, som hindrer standardglidning, men på den anden side, at det tilkendegives, at der ikke er ønske om en standardsenkning i forhold til den senkning, vi kender til fra begyndelsen af 1980'erne.

Når der nu fra regeringens side skulle lægges op til, at der skulle findes en aftale om økonomien, er vi glade for, at Amtsrådsforeningen er tilfreds med den model, vi har fundet frem til her.

Jeg vil også gerne sige, at vi er tilfredse med, at reglerne for såvel det pædagogiske råd som for skolebestyrelserne afviger fra de regler, der findes i folkeskoleloven, og det hænger sammen med, at der mellem de involverede parter, som har indflydelse i gymnasiet, var bred enighed om, hvordan tingene skulle være. Der var fra alle sider enighed om, at det pædagogiske råd selv skulle vælge sin formand og fastlægge sin forretningsorden, og der var enighed om, at der i skolebestyrelsernes sammensætning skulle være mulighed for lokal indflydelse. Derfor hilser vi disse ting velkommen.

Vi ønsker også at understrege – som det også er sket i betænkningen – at det er vigtigt og væsentligt, at der ikke er påtænkt nogen ændringer i den indflydelse, som lærerne og eleverne hidtil har haft i lærerrådene, men at de tværtimod også fremover får indflydelse gennem skolebestyrelserne.

De øgede muligheder, der med lovforslaget lægges op for samarbejdet mellem forskellige uddannelser, kan Det Konservative Folkeparti gå ind for, men jeg ønsker at understrege, at vi ikke dermed lægger op til, at identiteten forsvinder for nogle af de uddannelser, der samarbejder. Vi ønsker, at der skal være alsidige tilbud om uddannelse i alle egne af landet, også i tyndt befolkede områder.

I forbindelse med loven om statsskolernes overgang til amterne var det for Det Konservative Folkeparti meget væsentligt, at vi fortsat sikrede en statslig indflydelse på den danske gymnasieskole gennem det såkaldte pædagogiske tilsyn, og vi hilser derfor med tilfredshed, at vi har fået præciseret i loven, at der stadig er et pædagogisk tilsyn fra Undervisningsministeriets side, og at staten også har ansvar for efteruddannelse af gymnasielærere, specielt inden for forsøgs- og udviklingsfag og små fag. Det kunne måske ellers være vanskeligt at få en tilstrækkelig efteruddannelse på disse områder. Det er for os at se et naturligt led i det ansvar, som staten har, hvad vi også præciserede ved statsskolernes overgang til amterne.

Jeg skal endelig til sidst om deregulering sige, at Det Konservative Folkeparti hilser med

[Eva Møller]

tilfredshed – også i lyset af de bemærkninger, som jeg kom med ved første behandling af lovforslaget – at det af betænkningen klart fremgår, at ministeren ikke på dette område kan lave ændringer, som måske kan være utrolig gennemgribende for den danske gymnasieskole, uden at der har været forhandlet med Folketingets partier om det. Det tror vi er et godt signal og et rigtigt signal at sende ud, og vi mener også, at staten og Folketinget dermed fortsat har indflydelse på den danske gymnasieskole.

Aage Frandsen (SF):

Under førstebehandlingen kunne det konstateres, at der var et klart flertal i Folketinget for principperne, som lå i ministerens lovforslag om ændring af gymnasiernes forhold, og det var ud fra de betragtninger, vi fra SF's side gik ind i forhandlingerne. Da vi gik ind i forhandlingerne, vidste vi, at der var et flertal for en række af ministerens forslag, så for os drejede det sig om at få nogle ting igennem, som vi mente var vigtige for, at lovforslaget kunne være tilfredsstillende for os.

Det mener vi vi har fået. Der er kommet nogle præciseringer, der understreger, at en række af de ting, som i dag foregår inden for området, stadig væk kan foregå på samme måde i fremtiden. Vi mener, at der med de stillede ændringsforslag er sket helt afgørende præciseringer på en række områder, selv om der er tale om ændringer. Vi vil gerne i den forbindelse understrege, at i forbindelse med de ændringsforslag, som vedrører efteruddannelse, i denne forbindelse statens forpligtelser, de ændringer, der vedrører fordelingsudvalg, hvorefter man ikke lader den enkelte skole vælge elever, men lader det være op til fordelingsudvalget, og endelig spørgsmålet om, hvem der skal vælge det pædagogiske råds formand, finder vi, at der er sket helt afgørende præciseringer, som understreger, at nogle af de ting, som har været opbygget inden for gymnasieområdet igennem årene, kan fortsætte.

Vi finder det også vigtigt, som det er præciseret i betænkningen, at ministeren har tilkendegivet, at det pædagogiske råd skal arbejde med de samme ting, som man hidtil har arbejdet med i lærerrådene og elevrådene, og at bestyrelsens sammensætning ikke kan blive sådan, at de, der er på skolen, dvs. elever og lærere, bliver forholdsmæssigt for ringe repræsenteret;

der er givet et eksempel på, hvordan det cirka kan være, uden at man på nogen måde dermed har låst sig fast.

Vi er også glade for, at det understreges, at man stadig væk kan have fællesudvalg. Det har aldrig været lovfæstet; det er det stadig væk ikke, men det er en ret, som man selvfølgelig kan benytte sig af ude på den enkelte skole.

Med hensyn til den økonomistyring, som ministeren har lagt megen vægt på kom ind, betragter vi det som vigtigt, at man understreger, at den standard, vi har kendt her i 1980'erne, er en standard, vi stadig væk synes er rimelig, og det er kun i tilfælde af, at man ser en standardglidning, at der kan blive tale om, at ministeren mener, at man griber ind for på den måde at understrege, at en række af de ting, som vi kender i gymnasieskolen, vil fortsætte uændret. Man kan arbejde ud fra de ting, som man kender.

Hvad angår ministerens ønske om at få øgede beføjelser med hensyn til pædagogisk tilsyn, er det ikke noget, vi mener er nødvendigt. Men når det endelig skal være, synes vi, det er vigtigt, at man understreger, at det er en ren undtagelse, når der gribes ind, således som det skete i Ribetilfældet her i sommer.

Endelig synes vi – som det også er præciseret i betænkningen – at det er godt, at de dereguleringer, der kan forventes, vil ske efter en høring, og efter at partierne, der står bag dette forlig, er blevet spurgt herom.

Så vil jeg godt understrege, at vi selvfølgelig fortsat mener, at undervisningen skal være vederlagsfri, og derfor har vi sammen med Socialdemokratiet stillet ændringsforslag nr. 4.

Til sidst vil jeg berøre det ændringsforslag, som er kommet fra Kristeligt Folkepartis side. I virkeligheden er problemet ikke særlig stort, ligegyldigt om man er tilhænger af forslaget eller man er modstander. Det drejer sig om ret få mennesker, som benytter sig af muligheden. Derfor kunne man spørge, om man så ikke lige så godt kunne lade de mennesker modtage den undervisning, som også de andre modtager. I den forbindelse må man sige, at hvis det betyder så meget for de pågældende mennesker, så er det nok ikke noget, som vi skal beslutte lige pludselig. Her vil jeg godt tilslutte mig det, som fru Eva Møller sagde: Det, at ændringsforslaget kom i så sen en time, gjorde, at det nok var vanskeligere at foretage ændring på dette tidspunkt.

[Aage Frandsen]

Endvidere kan man også sige, at hvis man mener, at man på den måde tilgodeser bestemte religiøse gruppers interesser, så er det nok også tvivlsomt, hvorvidt man i virkeligheden gør det, fordi undervisning i faget religion i virkeligheden vedrører alle religioner. Man kan sige, at det ikke er noget med, at nogen bestemte religionsopfattelser særlig tilgodeses eller tilgodeses for lidt.

For vores vedkommende har det været afgørende, at der er religiøse grupper, som mener, det er vigtigt, at de har den sikkerhedsventil, som ligger i, at man kan blive fritaget. Og det er også erfaringen rundt omkring på de forskellige institutioner, at når der er mennesker, der melder sig for at blive fri for undervisning, så sker der tit det, at en samtale med den pågældende institutions leder ender med, at den pågældende alligevel modtager undervisning, og så kan man sige, at det nok ikke gør så meget, at der er en lille gruppe, som ikke modtager den undervisning.

Igen må man netop sige, at hvis det betyder så meget for den lille gruppe, at de kan blive fritaget, så kan vi andre vel også sagtens leve med, at de får den frihed.

Marianne Jelved (RV):

Jeg synes, det er et godt forlig, der ligger her, og jeg synes, det er godt for gymnasieskolerne ude over landet, at der bliver et så bredt forlig i denne sag.

Jeg synes ikke, det er en særlig vanskelig forhandling, vi har haft om netop gymnasielovsforslaget. Det meste af det, der er sket i forhandlingerne, er en klargøring af intentionerne, en sikring af – og det er væsentligt, det underkender jeg bestemt ikke – at forligspartierne er helt enige om, hvordan forskellige paragraffer og formuleringer skal forstås.

Jeg vil godt lige kommentere to punkter, nemlig fordelingsudvalget og det pædagogiske råd, og sige, at der i lovforslaget jo ikke var lagt op til, at nogen kunne forhindre amterne i at oprette et fordelingsudvalg; der var lagt op til, at man kunne gøre det. Men der har fra S' og SF's side været ønske om et fordelingsudvalg; man skulle fastholde bekendtgørelsen om fordelingsudvalget, og det har ikke voldt nogen politiske problemer – i hvert fald ikke for Det Radikale Venstre – at imødekomme det.

Det pædagogiske råd med valg af formand har jeg ikke nogen kommentarer til. Jeg havde fuld tillid til, at vi kunne vælge samme model som folkeskolen. Det har man ønsket ændret. Det er så også i orden.

Om det ændringsforslag, som Kristeligt Folkeparti har stillet til § 3, vil jeg sige, at det fremgår af betækningsbidraget, hvordan Det Radikale Venstre vil stemme til denne sag. Men jeg vil gerne vende tilbage til spørgsmålet, når vi når til hf, for dér har jeg særlige bemærkninger at knytte til det ændringsforslag til hf-loven fra Kristeligt Folkeparti, som er parallelt hertil.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Den sidste taler har ret i, at det ikke har været særlig svært at blive enige om dette lovforslag, selv om det har ganske vidtrækkende betydning for gymnasiets fremtid. Det synes jeg er glædeligt. Det er endnu et af mange tegn på, hvordan vi kan tale os til rette uden dramatik og ende med meget brede flertal.

Jeg bliver nødt til at korrigere fru Lone Møller på et enkelt punkt. Hun sagde, at jeg havde lagt op til, at jeg selv ville fordele eleverne eller selv ville bestemme med hensyn til fordelingen af eleverne. Det forholder sig stik modsat. Jeg havde lagt op til, at vi ikke skulle have regler, fordi jeg er tilhænger af afbureaukratisering. Jeg har tillid til, at skolerne og amtskommunerne selv kan finde ud af at fordele eleverne. Det var bl.a. Socialdemokratiet, der ønskede, at der skulle være regler. O.k., sagde vi, så laver vi en bekendtgørelse, som vi har gjort hidtil, og så slår vi fast i udvalgsbetænkningen, at der skal tages hensyn til elevernes ønsker så langt som overhovedet muligt. Sådan forholder det sig.

Der var intet om, at jeg ville bestemme selv. Jeg ville tværtimod afskære mig selv fra at blande mig i det, men fru Lone Møller har været med til at foretage den ændring og kræve den ændring, at ministeren skal blande sig, og o.k., så må vi gøre det; men så skal fru Lone Møller heller ikke fremstille det på den måde, hun gør.

Jeg nævner det, fordi jeg går og samler et lille katalog, et katalog over, hvordan en minister prøver at lægge beføjelser væk, at afskaffe myndigheder, at afbureaukratisere og reducere mængden af paragraffer her i landet, og hvordan ministeren så bliver bremset i det af især den socialdemokratiske opposition, som for-

[Undervisnings- og forskningsministeren]

langer regler, ministerbeføjelser, indblanding fra statens side.

Vi har indgået et forlig om det, men når fru Lone Møller nu selv rejser det, synes jeg, det skal siges rent ud, hvordan det forholder sig. Socialdemokratiet kræver bureaukrati – regeringen prøver at undgå bureaukrati. Så må vi jo tale os til rette ud fra de udgangspunkter, og det har vi gjort i denne sag.

Jeg vil også godt forsikre fru Lone Møller om, at den sidste del af hendes tale, hvor hun beskrev, hvordan Socialdemokratiet nu havde forhindret mig i at kunne luske forskellige ting igennem, var lige så meget grebet ud af luften som det foregående. Jeg vil rent ud sagt bede fru Lone Møller om at være lidt mere seriøs, når hun behandler de forlig, vi har indgået, for forligene er langt mere seriøse, og vores standpunkter er langt mere rimelige end det, hun giver udtryk for.

Jeg synes ikke, hun gav en rimelig fremstilling af sine forligspartneres standpunkter i det indlæg, hun holdt her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

§ 3

vedtoges med 99 stemmer mod 14.

Ændringsforslag nr. 1 om, at § 3 udgår, var dermed forkastet.

§§ 4–12, ændringsforslag nr. 2, § 13, således ændret, §§ 14 og 15, ændringsforslag nr. 3 og § 16, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 17

forkastedes, idet 53 stemte for, 60 imod.

Ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse af § 17, § 17 i den nye affattelse, § 18, ændringsforslag nr. 6, § 19, således ændret, §§ 20–27, ændringsforslag nr. 7 om en ny affattelse af overskriften til kapitel 6, § 28, ændringsforslag nr. 8 og 9, § 29, således ændret, §§ 30–32, ændrings-

forslag nr. 10 om en ny affattelse af § 33 og § 33 i den nye affattelse

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Anden behandling af lovforslag nr. L 140:

Forslag til lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 18/1 90. Første behandling 1/2 90. Betænkning 15/5 90).

Der var stillet 14 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

*Forhandling***Lone Møller (S):**

Hf har, siden et bredt politisk flertal midt i 1960'erne oprettede hf-kurserne, været en succes. Hf vil også i 1990'erne være en uddannelse, som er et godt alternativ til gymnasiet, en uddannelse med sin egen profil og kompetence og med en rimelig bred og alsidig fagrække.

Ministerens ønske om at etablere en slags 2-årig studentereksamen afviste Socialdemokratiet ved førstebehandlingen. Det er glædeligt, at vi efter mange måneders drøftelser er enedes om et forslag, så der stadig er bred politisk opbakning om hf.